

НАРАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ: РЕКОНСТРУКЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У «САМГУК САГІ» («삼국사기») ТА «САМГУК ЮСА» («삼국유사»)

NARRATIVE STRATEGIES AS A FACTOR FOR THE FORMATION OF HISTORICAL CONSCIOUSNESS: THE RECONSTRUCTION OF HISTORICAL REALITY IN “SAMGUK SAGA” (“삼국사기”) AND “SAMGUK YUSA” (“삼국유사”)

Костанда І.О.,

orcid.org/0000-0002-2144-5421

доктор філологічних наук,

доцент кафедри китайської філології

Київського національного лінгвістичного університету

Наукова стаття здійснює аналіз взаємодії картини світу та наративних стратегій у формуванні історичної свідомості. Зосереджуючись на двох ключових писемних джерелах корейської історії, автор розглядає концептуальні та структурні аспекти історичних текстів, виявляючи, яким чином ці стратегії взаємодіють із конструюванням історичної реальності. Особлива увага приділяється аналізу прецедентної та імперативної картин світу, що відображена у цих творах. Отримані результати вносять нові наукові висновки у сферу взаємодії мови та історичної свідомості, сприяючи виявленню основних аспектів формування колективної історичної пам'яті в культурі. Ця наукова стаття представляє глибинний аналіз «Самгук Сагі» з фокусом на прецедентній картині світу, що переважає у цьому історичному творі. Оцінка базується на ідеї циклічного повторення подій, де первісна подія сприймається як основна і «справжня». Ця стаття являє собою детальне дослідження історичного твору «Самгук Юса», що фокусується на періоді Трьох держав у Кореї. Дослідження зосереджено на карті світу, представленій у тексті, а також на наративних стратегіях, що використовуються для формування цієї картини. У роботі виявлено унікальну картину світу, в якій переплітаються елементи буддизму, конфуціанства та корейської міфології. Особливу увагу приділено духовній площині, де історичні події епохи Трьох держав представлені з акцентом на релігійні практики, чудеса та вплив буддистських проповідників. Автор стверджує, що елементи обох картин світу взаємопов'язані, що проявляється в описі сакральних моментів, ритуалів та традицій, де циклічність поєднується з вищими моральними чи божественними законами. Таким чином, стаття надає глибокий аналіз не лише історичного змісту «Самгук Юса», але й виявляє складні наративні стратегії, що формують картину світу в тексті твору. Результати дослідження відкривають нові перспективи для розуміння взаємозв'язку між історією, релігією та міфологією у корейській літературі епохи трьох держав.

Ключові слова: веньянь, ханмун, «Самгук Сагі», «Самгук Юса», давньокорейська література, механізми мислення, літературна традиція, наративні стратегії.

The scientific article analyzes the interaction of the world picture and narrative strategies in the formation of historical consciousness. Focusing on two key written sources of Korean history, the author examines the conceptual and structural aspects of historical texts, revealing how these strategies interact with the construction of historical reality. Special attention is paid to the analysis of precedent and imperative pictures of the world reflected in these works. The obtained results bring new scientific conclusions to the sphere of interaction of language and historical consciousness, contributing to the identification of the main aspects of the formation of collective historical memory in culture. This research paper presents an in-depth analysis of the «Samguk Sagi» with a focus on the precedent worldview prevalent in this historical work. The assessment is based on the idea of a cyclical repetition of events, where the original event is perceived as the main and "real". This article is a detailed study of the historical work «Samguk Yusa», focusing on the Three Kingdoms period in Korea. The study focuses on the map of the world presented in the text, as well as the narrative strategies used to construct this picture. The work reveals a unique picture of the world in which elements of Buddhism, Confucianism and Korean mythology are intertwined. Special attention is paid to the spiritual plane, where the historical events of the Three Kingdoms era are presented with an emphasis on religious practices, miracles and the influence of Buddhist preachers. The author claims that the elements of both worldviews are interconnected, which is manifested in the description of sacred moments, rituals and traditions, where cyclicity is combined with higher moral or divine laws. Thus, the article provides an in-depth analysis not only of the historical content of «Samguk Yusa», but also reveals complex narrative strategies that shape the picture of the world in the text of the work. The results of the study open up new perspectives for understanding the relationship between history, religion, and mythology in Korean literature of the Three Kingdoms era.

Key words: wenyuan, hanmun, «Samguk Sagi», «Samguk Yusa», ancient Korean literature, thinking mechanisms, literary tradition, narrative strategies.

Постановка проблеми. Формування історичної свідомості є складним і багатогранним процесом, де мова і форма оповіді мають ключове значення: наративні стратегії, що використовую-

ються в історичних текстах, значно впливають на сприйняття минулого, формуючи колективну історичну пам'ять суспільства. У цій статті ми прагнемо проаналізувати, як різні картини світу,

зокрема прецедентна та імперативна, впливають на структуру та сприйняття минулого, а також які наративні стратегії використовуються для формування історичної свідомості у контексті двох фундаментальних для корейської історії творів – «Самгук Сагі» («삼국사기») та «Самгук Юса» («삼국유사»). Отримані результати здійснюють цінний внесок у розуміння процесів формування історичної свідомості, наголошуючи, крім того, на важливості мови та наративних стратегій у даному контексті.

Дослідження порушує важливі питання взаємодії картини світу, наративних стратегій та історичної реальності при формуванні колективної історичної пам'яті та як вони відображають культурні особливості суспільства. Отримані результати не лише розширюють розуміння корейської історії, а й окреслюють нові перспективи взаємозв'язку мови та історичної свідомості у світовій культурі.

Актуальність статті обумовлена потребою вітчизняного сходознавства у глибшому аналізі впливу наративних стратегій на формування історичної свідомості (на матеріалі двох визначних пам'яток історії стародавньої Кореї – «Самгук Сагі» та «Самгук Юса»). Сучасні сходознавчі наукові розвідки верифікують потребу у ретельному аналізі впливу концептуальних і наративних елементів на конструювання уявлень про минуле, що робить цю тему надзвичайно актуальною для наукової спільноти. В умовах, коли історія стає невід'ємною частиною культурної спадщини та ключовим фактором формування національної ідентичності, важливо розуміти, як мовні інструменти впливають на сприйняття історії. Акцентування уваги на корейських історичних текстах «Самгук Сагі» та «Самгук Юса» надає можливість осмислити їхнє значення в контексті формування суспільної історичної свідомості. Таким чином, стаття спрямована на заповнення існуючої прогалини в дослідженнях, пропонуючи нові підходи до аналізу наративних стратегій та їхнього впливу на історичну свідомість для більш широкого розуміння процесів формування колективної пам'яті у світовому контексті. Метою цієї статті є аналіз взаємодії картини світу та наративних стратегій у процесі реконструкції історичної реальності, здійснений на матеріалі двох ключових корейських історичних текстів – «Самгук Сагі» та «Самгук Юса», що, у свою чергу, впливає на формування історичної свідомості.

Постановка завдання. Аналіз впливу наративних стратегій на формування історичної свідомості через дослідження «Самгук Сагі» і «Самгук Юса» в контексті прецедентної кар-

тини світу. Мета статті досягається розв'язанням таких завдань:

- проаналізувати картину світу, представлену в «Самгук Сагі» та «Самгук Юса»;
- ідентифікувати наративні стратегії, що використовуються в обох текстах для формування історичної свідомості;
- розглянути вплив мовних елементів на конструювання уявлень про минуле в контексті обох історичних творів;
- оцінити значення цих текстів у формуванні колективної історичної пам'яті корейського суспільства.

Виклад основного матеріалу.

1. Конструктивізм і реалізм відтворення історичних фактів в контексті наративних стратегій

Сучасна дискусія про реалізм і конструктивізм у контексті відтворення історичних фактів представляє інтерес і для цього дослідження. У реалізмі опис можливий тільки тоді, коли саме буття вважається незмінним, що протиставляється конструктивістській методології, яка певною мірою заперечує об'єктивний статус реальності та передбачає, що буття конструюється суб'єктом. Тобто коли йдеться про буття, схильне до змін, опис історичних подій стає проблематичним, оскільки суб'єкт, який пізнає, стикається з варіативними смислами історичного розвитку, що ускладнює можливість їхнього детального опису [1].

Крім того, процеси змін людини та навколишнього світу можуть не збігатися, що робить реалізм при описі історичного буття менш однозначним у порівнянні з об'єктивною реальністю. Також важливо звернути увагу на таку ключову особливість конструктивізму в історичному пізнанні: цей підхід передбачає, що історики не мають прямого доступу до минулого і, отже, конструюють його образи на основі документальних матеріалів. Історична реальність тут сприймається як результат мовної та дискурсивної практики, що конструюється суб'єктом. Таким чином, ця взаємодія веде до формування «життєвих світів» – картини минулого, яка хоча й відповідає певною мірою історичній дійсності, все ж несе в собі відбиток картини світу реципієнта. Вивчення наративних стратегій виявляє їхню значну роль у формуванні історичної свідомості.

З погляду використовуваної методології відтворення історичної реальності, ці тексти представляють конструктивістський підхід, тобто репрезентують унікальний погляд на авторів та історичні події і визначають взаємодію наративних стратегій і картини світу.

Літературні твори завжди були невід'ємною частиною культури та нашого розуміння світу. Особливо можливість поринути в унікальні світи, створені письменниками, надають епічні тексти. Однак що робить ці твори такими впливовими та неповторними? Відповідь на це питання частково полягає у мистецтві використання наративних стратегій, які стають потужними інструментами формування сенсу у текстах. Їхня важливість підтверджується результатами наукових досліджень, які виділяють їх як організаційні методи, що застосовуються у процесі оповідання.

2. Взаємозалежність картини світу та наративних стратегій

У контексті епічних текстів розглянемо ключові елементи, які формують наративні стратегії та визначають їхній вплив на сприйняття читача. Наративні стратегії в текстах «Самгук Сагі» та «Самгук Юса» виступають не тільки як засіб передавання фактів, а й як інструмент формування колективної історичної свідомості. У цьому дослідженні особливу увагу приділено мовній картині світу, яка розглядається як перша і, по суті, ключова модель сприйняття навколишньої реальності. Важливо зазначити, що мовна картина світу активно формується на початковому етапі життя людини, взаємодіючи з її практичним досвідом та вродженою біологічною інформацією. У межах цього дослідження національно-мовна картина світу розглядається як вираження світовідчуття, світосприйняття та світогляду етносу. Це вербалізована інтерпретація мовним соціумом навколишнього світу та самого себе у цьому світі. Мовна картина світу є моделлю, створеною за допомогою специфічних мовних засобів. Слід зазначити, що вона відрізняється від інших видів картин світу (наприклад, національної та вченої) своєю об'єктивністю, втіленою в реально існуючих фрагментах мови. Важливою її особливістю є те, що вона формує культурну ідентичність, особливо в контексті наративних стратегій зображення історичних реалій, які часто ґрунтуються на лінгвокультурних факторах. Картина світу та наративні стратегії нерозривно пов'язані у літературному процесі, утворюючи комплексний механізм, що визначає сприйняття та інтерпретацію подійності в оповіданні. Протягом історії літератури дослідники звертали увагу на взаємодію між створенням узагальнюючих уявлень про світ та вибором наративних стратегій. У цій статті ми розглянемо, як тип картини світу впливає на формування героїв і лексичний стиль тексту, визначаючи таким чином структуру розповіді.

Взаємозв'язок між картиною світу та наративними стратегіями проявляється в їхній взаємозалежності. Картина світу, створена автором, є основою визначення подійності у творі, тоді як наративні стратегії оформлюють цю картину, надаючи сенс кожному сюжетному повороту. Таким чином, процес формування оповіді та створення картин світу визначається взаємодією двох сутностей, яка істотно впливає на літературний досвід читача.

Три основні типи картин світу – прецедентна, імперативна та оказіональна – надають унікальні основи для формування літературного твору. Термін «прецедентна» використовується у контексті міфу, який є протонаративом, тож прецедентна картина світу представляє події як частину циклічного порядку, дотримуючись встановлених шаблонів та ритмів. Вона виключає можливість подійної історії, фокусуючись на початковій події – прецеденті. У цьому випадку наративні стратегії підпорядковуються структурі елементів, що повторюються, створюючи передбачувану і знайому атмосферу.

Імперативна картина світу, навпаки, затверджує вищий світопорядок та моральні закони як основу подійності. У цьому випадку наративні стратегії відображають внутрішній порядок і цінності, що робить твір більш етично насиченим та спрямованим. Оказіональна картина світу визначається потоком випадкових подій, позбавлених заздалегідь встановлених закономірностей. Наративні стратегії, підпорядковані хаосу випадковості, створюють атмосферу несподіванки і динамічності у творі.

Оскільки герої стратегічно пов'язані з картиною світу, вони стають ключовими представниками формування наративної ідентичності твору. У прецедентній картині світу герої можуть виконувати заздалегідь встановлені ролі, стаючи частинами циклічного порядку. При імперативній картині світу вони є носіями моральних цінностей, виконуючи роль посередників між вищим порядком та читачем. У випадку оказіональної картини світу герої стикаються з невизначеністю й випадковістю, де дії не підпорядковані заздалегідь встановленим сценаріям. Отже, тип картини світу не лише визначає природу подійності в оповіданні, але й впливає на формування характеру героїв, концептуальність і стиль тексту. Ця взаємопов'язаність визначає різноманітність літературних текстів, роблячи кожен з них унікальним у своєму роді. Літературні твори стають не лише відображенням світу, але й результатом взаємодії авторської картини світу та обраних наративних

стратегій. У цьому контексті особливої уваги заслуговують наративні стратегії історичних текстів, таких як «Самгук Сагі» та «Самгук Юса». Ці твори є не лише значними історичними документами, але й виразними зразками художньої творчості, тобто їх можна назвати епічними текстами. Розглянемо детальніше походження та структуру самих текстів.

3. «Самгук Сагі» та «Самгук Юса»: історичне та літературне значення

«Самгук Сагі» (кор. 삼국사기, кит. 三國史記) або «Історичні записи Трьох держав» є видатним прикладом корейської історіографії в жанрі офіційної династичної історії, який зберігся до наших днів як стародавня пам'ятка. Часові рамки цього твору охоплюють важливі історичні події періоду трьох держав – Корьо (고구려, 37 р. до н.е. – 668 р.), Пекче (백제, 18 р. до н.е. – 660 р.) та Сілла (신라, 57 р. до н.е. – 935 р.). Як і багато інших творів корейської літератури цього періоду, «Самгук Сагі» написано літературною китайською мовою веньянь (кор. ханмун). Створення цієї праці було ініційовано корейським монархом Инджоном (인종), який правив у період з 1122 р. до 1146 р., і було доручено групі учених під керівництвом придворного історика Кіма Бусіка (김부식, 1075–1151 рр.) відомого під псевдонімом Лі Чжі (字立之), який також в літературних колах мав прізвисько Лейчуан (号雷川), він народився в багатій і знатній родині в місті Кьонджу (경주, 庆州) і походив з роду, представники якого багато поколінь служили видатними літераторами. Робота з її укладання завершилася у 1145 році.

«Самгук Сагі» являє собою масштабний твір, що складається з 50 томів (кор. квон 권), кожен з яких присвячено освітленню конкретних тематичних аспектів [6]:

- 1) «Літописи Сілла» (신라본기, 新羅本紀) – охоплюють 12 томів.
- 2) «Літописи Корьо» (고구려본기, 高句麗本紀) – складаються з 10 томів.
- 3) «Літописи Пекче» (백지본기, 百濟本紀) – містять 6 томів.
- 4) «Хронологічні таблиці» (年表, 年表) – представлені у 3 томах.
- 5) «Різні описи» (잡지, 雜誌) – містяться в 9 томах.
- 6) «Біографії» (熱電, 列傳) – складаються з 10 томів.

Така структура забезпечує комплексне охоплення історії трьох держав, представляючи різнобічний погляд на ключові події та хронологію, а також висвітлюючи біографічні та інші детальні аспекти періоду. Цей твір вважається одним

з двох фундаментальних джерел з давньої та ранньосередньовічної історії Кореї, що надає цінні відомості про ключові події та політичну динаміку регіону.

Пропаганда конфуціанських ідей в історичному творі «Самгук Сагі» мала стратегічне значення для утвердження ідеології конфуціанства у Кореї як централізованій феодальній державі. Кім Бусік прагнув виділити важливі аспекти конфуціанських ідеалів державного управління, що склалися в X–XI ст., і продовжив їхній розвиток у своїх політичних та історичних роботах. Його погляди та ідеологічний стрижень викладені не лише у самому тексті, а й у його коментарях до подій та фактів корейської історії. Кім Бусік застосовує конфуціанські принципи у своєму аналізі минулого, прагнучи оцінювати події та дії державних діячів з погляду конфуціанської моралі та ідеалів управління. Він чітко висловлює свою переконаність у тому, що принципи конфуціанства можуть визначати оцінку успішності чи невдачі держави.

Прикладом того, як Кім Бусік застосовує конфуціанські ідеали, є його трактування загибелі давньої держави Кореї. Він наголошує на її внутрішній слабкості, пояснюючи це недотриманням норм конфуціанської моралі. На його думку, коли в суспільстві панує мир та гармонія, навіть великі держави не можуть бути переможеними, однак несправедливість та нелюдське поводження з народом призвели до розладу держави Кореї. Також чітко простежується оцінювання ним дій та подій з огляду на конфуціанські цінності. Наприклад, він критикує прийом у державі Пекче перебіжчика, який, згідно з його трактуванням, зник після невдалої змови, а власне Пекче виявила «прагнення користі шляхом приховання злодія» [3], порушивши тим самим мир із сусідньою державою. Коментарі Кіма Бусіка до різних подій у «Самгук Сагі» наголошують на його прагненні обґрунтувати свої ідеї, спираючись на авторитети давньокитайських мислителів. Таким чином, вплив його поглядів на твір проявляється у тому, як він інтерпретує історичні події через призму конфуціанства, наголошуючи на моральних аспектах та ідеалах управління.

В останньому розділі праці – «Біографії», що охоплює 10 розділів, розглядаються життєписи видатних підданих періоду трьох держав та об'єднаної Сілли. Біографії присвячені людям різних конфуціанських соціально-етичних типів, які являють собою ілюстративний матеріал для розкриття конфуціанських принципів у житті [5, с. 51].

Корейський стиль подання біографій, представлених у «Самгук Сагі» відрізняється від західної традиції, де зазвичай описується все життя людини від народження до смерті. Натомість основна частина такої біографії фокусується на описі одного значного вчинку або подвигу, в якому герой виявляє якусь конфуціанську чесноту, наприклад, відданість правителю, шанобливість до батьків або вірність подружньому обов'язку. Структура конфуціанської біографії включає п'ять основних частин: походження героя, ситуація, що веде до подвигу, власне подвиг, відплата за подвиг і судження історика. Така структура має на меті надати зразок поведінки підданого, ґрунтуючись на конфуціанських цінностях [7].

Головний укладач «Самгук Сагі» Кім Бусік не дотримується суворо китайської традиції написання історичних хронік. Наприклад, у творі відсутній розділ «родовід знатних сімей», натомість акцентовані біографії корейських героїв-воїнів, які успішно брали участь у боротьбі з Китаєм [8]. Значна увага приділяється також біографіям людей, які мали літературні навички. Це може бути обумовлено прагненням автора представити свою державу як цивілізовану, з підкресленим володінням витонченим словом, що у традиції Далекого Сходу сприймається як ознака високої культури.

Історичні записи періоду трьох держав є офіційною історією, написаною з конфуціанських раціоналістичних позицій. Це позначається на принципах відбору матеріалу, де історик прагне створити образ вірцевого героя, що відповідає конфуціанським принципам п'яти типів чеснот. Біографії в «Самгук Сагі» можна розглядати як прояв прецедентної картини світу, що передбачає наявність усталених сценаріїв, структур та зразків, які повторюються у різних текстах чи культурних проявах. Ці біографії демонструють не тільки конфуціанські цінності, але й наслідують формальні та стереотипні шаблони.

У написанні біографій простежується формалізація і повторюваність. Схематична структура, визначені чесноти та типажі героїв складають загальний каркас для створення уявлення про життя видатних особистостей. Цей підхід нагадує прецедентні зразки, які надають читачам знайомий та очікуваний контекст. Аналогія з міфами також цілком доречна. Хоча біографії є міфами у сенсі цього терміну, вони подібні до них у тому, що використовують повторення архетипів і встановлюють певні стереотипи поведінки. Біографії являють собою не лише історичний документ, а й вираження конкретних ідеалів, уявлень про чесноти та норми поведінки. Таким чином,

у контексті «Самгук Сагі» їх можна розглядати як частину прецедентної картини світу, яка зберігає певні формальності, структури та зразки, щоб проілюструвати певні конфуціанські та культурні цінності.

«Самгук Юса» (кор. 삼국유사, кит. 三國遺事) або «Духовна спадщина трьох держав» являє собою видатний твір корейської історіографії. Праця має структуровану за тематикою організацію, синтезує матеріали з численних історичних джерел, багато з яких давно втрачено. Хронологічний зріз твору охоплює події від сходження на трон легендарного Тангуна (단군) і до кінця XIII ст. Точна дата створення «Самгук Юса» залишається невідомою та викликає дискусії, але імовірно, твір було завершено не раніше 1284 року. Найбільш раннє повне його видання представлено ксилографією Лі Кебока, датованою січнем – лютим 1513 року. Питання авторства цього історичного твору також відноситься до дискусійних. Так, довгий час автором праці вважався буддистський чернець Ірйон (일연, 1206–1289 рр., ім'я при народженні – Кім Чіенмен (金見明), літературний псевдонім – Хуейжань (字晦然)), проте у самому творі є підпис: «це написав Мугук» [4]. Ідентифікація цієї особи деякий час була дискусійною (зокрема, висловлювалася думка, що це одне з імен самого Ірйона), але на даний час дослідники схиляються до того, що так називали ченця Мугука (無極, 1250–1322 рр.), вважається, що він був учнем Ірйона і вніс свій вклад в написання «Самгук Юса» [2].

На відміну від більш суворо фактологічної «Самгук Сагі», «Самгук Юса» ґрунтується на легендах, казках та біографіях ранньої корейської історії і має таку структуру:

1. Том 1

- Розділ I. «Хронологія правителів» (порівняльно-хронологічні таблиці з історії Китаю, Сілли, Корьо, Пекче та Карак з I ст. до н.е. до X ст. н.е. з додатком коротких довідкових даних, що охоплюють період до XIII ст.).

- Розділ II. «Опис дивовижних [подій]» (матеріали з історії Кореї, які не мають прямого зв'язку з буддизмом, – початок).

2. Том 2

- Розділ II. «Опис дивовижних [подій]» (матеріали з історії Кореї, які не мають прямого зв'язку з буддизмом, – закінчення).

3. Том 3

- Розділ III. «Піднесення Закону» (розповіді про перших проповідників буддизму в Кореї).

- Розділ IV. «Пагоди [і] статуї» (відомості про священні буддистські місця Кореї, а також

реліквії, статуї та інші об'єкти культу, що знаходяться там).

4. Том 4

- Розділ V. «Ті, що тлумачать істину» (біографії ченців, які прославилися вивченням буддистської філософії).

5. Том 5

- Розділ VI. «Дивовижні закляття» (життєпис ченців-тантриків).

- Розділ VII. «Благодатна могутність» (розповіді про дива, створені Буддами та бодгісаттвами).

- Розділ VIII. «Відлюдники, що сховалися [від світу]» (розповіді про діяльність буддистських подвижників).

- Розділ IX. «Щасливі [та] добрі» (сюжети, що ілюструють конфуціанську категорію «синівської шанобливості» та буддистську категорію «добра»).

Усі розділи «Самгук Юса» (крім першого, що складається з таблиць) додатково розбиті на параграфи, яких загалом налічується 138. Крім того, розділ I «Опис дивовижних [подій]» доповнений авторською передмовою, а наприкінці ранньої ксилографічної публікації цієї пам'ятки, котра зберіглася до наших днів, додано післямову видавця, датовану 1513 р. [4].

4. Картина світу та наративні стратегії в «Самгук Сагі» та «Самгук Юса»

Як зазначено вище, у «Самгук Сагі» переважає прецедентна картина світу. Таке судження ґрунтується на тому, що цей історичний твір підпорядковується ідеї циклічного повторення історичних подій, причому первісна подія може розглядатися як основна чи «справжня». Це створює певні наративні стратегії, такі як:

1) *Ідеологічна установка*. «Самгук Сагі» є історичним твором, основна ідея якого пов'язана із прецедентною картиною світу. Ця ідеологічна установка передбачає, що історичні події підпорядковані циклічному повторенню, початкова ж подія вважається основною або «справжньою».

2) *Циклічне повторення події*. Прецедентна картина світу у творі ґрунтується на повторюваності мотивів та сценаріїв історичних подій. Це створює особливий наратив, у якому регулярно виникають певні теми та мотиви, вказуючи тим самим на циклічність історії.

3) *Архетипи та персонажі*. Присутність у різних епохах персонажів певного архетипу підкреслює прецедентну природу оповідання. Це підтверджує ідею про те, що певні типи особистостей та здійснювані ними дії та вчинки регулярно виникають у різні періоди історії та є її невід'ємною частиною.

4) *Традиційні цінності*. «Самгук Сагі» робить акцент на необхідності дотримання та збереження традицій у різних аспектах існування суспільства. Ця ідея підтримується як тематичними елементами, так і оповідальними стратегіями, що забезпечує збереження традиційних цінностей.

5) *Хронологічна структура*. Хронологічна організація тексту забезпечує логічну послідовність подій і дозволяє читачеві стежити за еволюцією держав та суспільства. Ця структура підтримує ідею циклічності та повторюваності історичних етапів.

6) *Видатні особистості*. Фокус на біографіях видатних особистостей у творі підкреслює їхню роль у формуванні історії та національної ідентичності. Це сприяє створенню безперервного наративу, в якому ключові фігури регулярно виникають, впливаючи на перебіг подій.

7) *Офіційний історичний стиль*. Використання офіційного історичного стилю, характерного для історичних записів, надає тексту «Самгук Сагі» авторитету та офіційності. Цей елемент є важливим для утвердження та підтримки прецедентної картини світу.

8) *Вплив конфуціанських ідей*. Впровадження ідей конфуціанства через розповіді про відданість, обов'язок і мудрість формує моральне сприйняття історії. Ці тематичні елементи впливають на ставлення реципієнта до суспільних цінностей і моральності в контексті історичних подій, що повторюються.

Картина світу, представлена в «Самгук Юса», поєднує в собі елементи буддизму, конфуціанства та традиційної корейської міфології. Події епохи трьох держав відтворюються зі зміщенням до духовної площини, виділяючи роль буддистських проповідників, дивовижних подій та релігійних практик. У творі простежується повторення міфів та легенд із виокремленням ключових подій та символів, які циклічно повертаються в історичному наративі. Розділи, присвячені біографіям буддистських ченців, є формою розповіді, де підкреслюється роль релігійних діячів у формуванні суспільної свідомості. Оповідання про чудеса, пов'язані з Буддами та буддистськими практиками, а також про священні місця створюють наратив, що приділяє особливу увагу надприродним аспектам та релігійним традиціям. Таким чином, «Самгук Юса» є не лише історичним твором, а й складним наративом, у якому переплітаються міфологія, релігія та історія.

Аналізуючи розглянутий матеріал, можна виділити зміщення двох картин світу – прецедентної та імперативної. «Самгук Юса» – стародавня

пам'ятка корейської історії – проливає світло на унікальний буддистський світогляд, відображений у структурі та змісті цього твору. Для буддиста, як зазначено в тексті, немає різниці між значущими та незначущими подіями. Усі моменти буття можуть стати ключем до усвідомлення істини. Цей принцип «без відбору» пронизує структуру «Самгук Юса» і впливає на розподіл матеріалу у ньому.

Текст складається з тематичних розділів, однак в «Описі дивовижних [подій]» та «Піднесенні Закону» матеріал пов'язаний як тематично, так і хронологічно. Це відображає буддистську концепцію об'єднання усіх подій у межах загального шляху просвітлення. В інших розділах твору історії різних подій виникають одна за одною без явної системи, що, ймовірно, пов'язане з буддистським світоглядом автора, оскільки безсистемність є ознакою принципу ненасильства та природності у розподілі матеріалу; цей унікальний підхід відповідає буддистській філософії. Отже, однією з провідних наративних стратегій у «Самгук Юса» можна назвати «безсистемність викладу», що визначає ідеологічне спрямування твору та надає йому оригінальності.

У «Самгук Юса» відображено історичні перипетії та епопеї, в яких певні образи та мотиви можуть з'являтися у різних контекстах та подіях, встановлюючи певну форму їхньої регулярності чи циклічності. Наративні стратегії, які можуть бути пов'язані з цією картиною світу, містять:

– повторення ідей, викладених у міфах та легендах, що входять до складу «Самгук Юса»;

– архетипні персонажі, мотиви, а також символи та образи, які можуть повторюватися у різних історіях та біографіях; це створює враження циклічності та затверджує певні ідеї як вічні та істинні.

Також у «Самгук Юса» присутня й імперативна картина світу, що проявляється у виокремленні моральних принципів чи законів буддизму, яким слід підпорядковувати своє життя. Однак необхідно наголосити й на тому, що елементи прецедентної та імперативної картин світу можуть бути пов'язані між собою, наприклад, у таких аспектах:

– *опис сакральних моментів*: текст поєднує повторювані сакральні моменти (прецедентна картина) із підкресленням вищих моральних чи божественних законів (імперативна картина);

– *опис ритуалів, традицій, релігійних обрядів з символікою повторення*: ритуали і традиції одночасно пов'язані з повторюваними подіями (прецедентна картина) і вищим світовим порядком (імперативна картина);

– *епічні оповідання з моральним змістом*: у творі це проявляється при комбінуванні прецедентних епосів з моральними уроками, що посилює зв'язок між циклічністю та моральністю.

Отже, картина світу в «Самгук Юса» багата і складна, вона поєднує в собі елементи як прецедентної, так й імперативної картин світу.

Реконструкція історичної реальності у текстах відбувається через взаємодію певної картини світу та різних наративних стратегій.

Висновки. Методика конструктивізму, розглянута у статті, переосмислює відношення між історичною дійсністю та історичним знанням. Конструктивізм заперечує привілейований доступ до історичної дійсності, стверджуючи, що історичне знання є продуктом когнітивного виробництва соціокультурної системи. Щодо «Самгук Сагі» та «Самгук Юса», ця концепція підкреслює, що тексти створюються в контексті соціокультурних практик і є формою орієнтації і в сучасному світі.

Таким чином, наративні стратегії в цих пам'ятках корейської літератури можуть розглядатися не тільки як засіб передавання фактів, а й як інструмент формування колективної історичної свідомості. Ці тексти надають читачам можливість отримати інформацію про минуле й сприймати її у різних культурних і соціокультурних контекстах, створюючи безліч інтерпретацій історичної реальності. В «Самгук Сагі» нами виявлено переважання прецедентної картини світу, де події представлені як циклічне повторення історичних образів. Це твердження ґрунтується на концепції першої події, яка розглядається як основна, або «справжня», що надає тексту особливого характеру та філософської глибини.

Однією з ключових рис прецедентної картини світу в «Самгук Сагі» є мотиви, що повторюються. Тут історичні події, міфи та легенди повертаються у різні періоди часу, створюючи дивовижний циклічний характер історії. Ця риса підкреслює неминучість повторення певних образів і надає тексту часової глибини, посилюючи його сенс і значущість.

Ще одним важливим елементом наративних стратегій є використання архетипних персонажів. «Самгук Сагі» представляє архетипи персонажів, які, повторюючись в різних епохах, зміцнюють зв'язок між минулим і сьогоденням. Така стратегія не лише полегшує розуміння сенсу твору, а й дозволяє читачеві побачити спільні риси та характеристики, які зберігають свою актуальність й у подальшому. Також для цього історичного тексту характерною є схильність до піднесення

традицій, при цьому наголошується на важливості їх збереження та дотримання у різних сферах суспільного життя. Це підкреслює стабільність (адже вічні цінності переносяться з покоління до покоління) та підтримує ідею циклічності, обґрунтовуючи повернення до історичних образів.

Хронологічна організація є ще одним важливим аспектом структури тексту. Вона забезпечує логічну послідовність викладу подій, дозволяючи читачеві простежити еволюцію держав та суспільства. Ця організація також служить засобом наголосити на важливості кожного періоду часу та підкреслити його вплив на формування суспільної історії. Біографії видатних особистостей стають центральним елементом формування національної ідентичності. Фокус на їхніх життєписах не тільки дозволяє читачеві ознайомитися з історичними подіями, а й формує глибоке розуміння особистостей, які впливали на перебіг історії.

Використання офіційного історичного стилю у тексті «Самгук Сагі» надає йому авторитету та офіційності, посилюючи сприйняття твору як історичного документа. Це створює додаткові шари значущості й наголошує на важливості подій, представлених у ньому. Тематичні елементи, зокрема використання конфуціанських ідеалів, розкривають додаткові глибини тексту. Розповіді про відданість, обов'язок і мудрість впливають на моральне сприйняття історії, розкриваючи перед читачем не лише факти і події, а й філософські засади, що лежать в основі прецедентної картини світу, представленої в цій пам'ятці корейської літератури.

Таким чином, «Самгук Сагі» є не просто історичним твором, а й складним текстом, де прецедентна картина світу відіграє ключову роль. Мотиви, що повторюються, архетипи персонажів, тяжіння до дотримання і збереження традицій, хронологічна організація та інші елементи формують багатий і глибокий наратив, який запрошує читача обмірковувати не тільки минуле, а й сенс життя в цілому.

Дослідження «Самгук Юса» дозволяє виділити у творі складну картину світу, в якій переплітаються елементи буддизму, конфуціанства та традиційної корейської міфології. Аналіз різних наративних стратегій у тексті підкреслює наяв-

ний у ньому симбіоз прецедентної та імперативної картин світу.

Прецедентна картина світу у «Самгук Юса» передбачає циклічне повторення історичних образів, де ключові міфи, легенди та символи повертаються в історичному наративі. Наративні стратегії, пов'язані з цією картиною світу, включають повторення ідей, використання архетипів персонажів та символів, а також створення форми регулярності чи циклічності під час відображення подій. Біографії буддистських ченців, розповіді про чудеса і священні місця є формами наративу, що акцентують роль релігійних діячів у формуванні суспільної свідомості.

З іншого боку, імперативна картина світу у творі проявляється у виділенні моральних принципів та законів буддизму, яким слід підпорядковувати своє життя. Опис сакральних моментів, ритуалів та традицій із символікою повторення, а також епічні оповідання з моральним змістом є вираженням цієї картини світу. Важливо відзначити, що елементи прецедентної та імперативної картин світу взаємопов'язані, це проявляється в описі сакральних моментів, ритуалів та традицій, де циклічність поєднується з вищими моральними чи божественними законами.

У «Самгук Юса» також спостерігається зміщення між двома картинами світу – прецедентною та імперативною. Перша передбачає повторення історичних образів, тоді як друга підкреслює обов'язковість дотримання моральних принципів. Це зміщення проявляється у різних наративних стратегіях, таких як повторення міфів, використання символів та образів, а також опис ритуалів та традицій. Таким чином, «Самгук Юса» являє собою не тільки історичний твір, а й складний наратив, в якому переплітаються міфологія, релігія та історія, створюючи унікальний образ світу.

Дослідження та пояснення відношення між історичною дійсністю та історичним знанням є неможливим без детального вивчення та аналізу мовної картини світу й наративних стратегій. Комплексний аналіз мовної картини світу та наративних стратегій в історичних текстах може покласти початок новим науковим розвідкам у галузі лінгвістичної концептології, лінгвокраїнознавства та історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Fearon J., Wendt A. Rationalism v. constructivism: a skeptical view. In *Handbook of International Relations*. Thousand Oaks (CA): SAGE Publications Ltd, 2002. P. 52–72.
2. Grayson J. H. Invading Mongols and the Preservation of Korean Traditions: The Monk Iryōn and the Memorabilia of the Three Kingdoms. *Folklore*. 2017. 128(1). P. 1–15.
3. Kwōn Yōnung. The Royal Lecture and Confucian Politics in Early Yi Korea. *Korean Studies*. 1982. (6). P. 41–62.
4. McBride R. D. Is the Samgukyusa Reliable? Case Studies from Chinese and Korean Sources. *The Journal of Korean Studies*. 2006. 11(1). P. 163–189.
5. McCann D. Early Korean Literature: Selections and Introductions. New York (NY): Columbia University Press, 2012. 192 p.
6. Shultz E. J. An Introduction to the “Samguk Sagi”. *Korean Studies*. 2004. (28). P. 1–13.
7. 朱东润. 论传记文学. *复旦学报: 社会科学版*. 1980. 3. 頁 26–38.
8. 禹尚烈. 《三国史记》、《三国遗事》之梦的解析. *东疆学刊*. 2005. 22(2). 頁 17–26.